

Milí čtenáři,

nočnímu životu neholduji (to není chlubení ani stížnost), ale když se občas vracím po desáté večer domů (zpravidla na kole a samozřejmě jsem předtím nikde nevyopil ani kapku alkoholu ☺), jedinou věcí, která mě s nudnou jízdou ztemnělým a ztichlým sídlištěm směřuje, je šance zahlédnout akrobacii kun prohánějících se po trávnících, mezi stromy i kolem aut. Totiž, vídám je vcelku pravidelně, ale najednou ještě nikdy víc jak jednu, takže ani nevím, kolik jich tam vlastně bývá... Avšak teprve když si rozkliknu internetovou verzi známého deníku, zjišťuji, k jakému dramatu se to nachomýtávám. O kuním nebezpečí informuje tiskový mluvčí Českomoravské myslivecké jednoty: „V autech klidně rozkouše kabely. A není nebezpečná jen pro slepice, kdy vnikne do kurníku a všechny pobije. Ničí také drobnou zvěř, kdy prochází revírem a likviduje hnízda třeba bažantů, koroptví nebo kachen. V některých lokalitách jsou kuny jednou z příčin, proč se v nich nedaří zvednout populaci této zvěře.“ Škoda že novináři citují zástupce odborníků tak torzovitě. Možná ještě mimo záznam vysvětlil, jakou že to báječnou budoucnost naplánovala ČMJ pro ty bažanty a kachny, které by kunímu zlořádění unikly. A snad přidal instrukci, jak blízko k lesu je třeba zaparkovat auto, aby v něm kuny mohly nerušeně debužirovat na bužírce. Ovšem nechci zlehčovat starosti majitelů venkovských nemovitostí, v jejichž zákoutích si kuny budují své nevoňavé skrýše, a tak jsem se začel do přehledu prostředků protikuní prevence. Zaujal mě tenhle: stačí si v zoologické zahradě objednat trus velkých kočkovitých šelem (např. rysa nebo tygra), položit jej na místo, kudy se kuna prohání, a problém je vyřešen (v ZOO Olomouc poptávka po takových vzorcích převyšuje nabídku). V hluboké ZOO Ohrada rysy pravidelně chovají a na telefonický dotaz mi potvrdili, že s tygrem počítají ve výhledu několika let. Co tedy takhle pro jihočeské chatáře a chalupáře založit fejsbukový pořadník? Má to ovšem háček: jistě si vzpomínáte na Zelený čtvrtek se zástupcem ředitele ZOO Romanem Kösslem; ten na otázku, jak vypudit kuny, odpověděl: „Víte, já kdybych měl v domě kuny, tak bych si toho dost považoval...“

Náš Ďáblík v měsíci máji v roce 200. výročí Máchova narození informuje o tom, jak média umějí zkreslit dilema alternativ pro budoucnost české energetiky, a o tom, jaké řešení nabízí ekologické organizace; dozvíte se, že ani odkaliště nemusejí být z ekologického hlediska ztracenou vartou a že břehule v pískovných mají napilno; Arnika informuje o biopalivech a náš Opravník o čmelácích; můžete se přihlásit na exkursi do dvou rakouských pasivních domů, shlédnout výstavu o uranové těžbě nebo se inspirovat pokračováním našeho cykloprůvodce. No a borci nakonec: Ropáci 2009 (o neutuchající aktivitě hlavního vítěze píšeme i podrobněji) a autoři Zelených perel. Pokud ovšem bažíte po dalších soutěžích, můžete si ještě přečíst o vítězích 1. ročníku Biomas-ligy nebo sami hlasovat v anketě o Ekoför.

Tomáš Malina

Zastavme chystané tunelování lesů!

Státní lesy plánují revoluci ve správě svých pozemků. Veškeré práce v celých polesích svěří na deset let

dřevařským firmám s tím, že o výnos z prodeje dřeva se budou dělit. Hnutí DUHA i mnozí lesníci namítají, že dodavatelské firmy v úsilí o rychlý zisk budou poškozovat lesy holosečným kácením a podobnými praktikami. Snaha vydělat během desetileté lhůty co nejvíce dostane přednost před zdravým hospodařením.

Státní Lesy ČR pečují o více než šestinu české krajiny. Každý víkend slouží milionům lidí jako místo k výletům. Zadržováním srážek chrání města i obce před povodněmi. Domov zde má také velká část české přírody.

Spory, jak by státní lesy měly obchodovat

s dodavatelskými firmami, se táhnou léta. Ale tentokrát už nejde jenom o rozdělení zisku, nýbrž také o zdraví našich lesů. České lesnictví historicky spočívalo v odpovědnosti konkrétního hajného za svůj revír. Akciovká, která má porost svěřený na deset let, žádnou osobní odpovědnost necítí.

Stát svěří vybranou část lesů na deset let soukromé firmě, která zde bude provádět veškeré práce a podělí se o zisk z vytěženého dřeva? To není nic jiného než skrytý pronájem. Jenomže pronájem státních lesů je zákonem zakázán. Minulé roky ukázaly, že stát kvůli kolísání cen dřeva, přírodním kalamitám a podobně není schopen dodržet ani tříleté smlouvy. Natož desetileté. Hrozí tak soustavné soudy či arbitráže o miliardy.

Ministerstvo zemědělství ani přes téměř jednohlasnou deklaraci sněmovny tyto kontroverzní tendry na desetiletou těžbu dřeva v českých lesích nezastavilo. Situace je kritická, realizace tendrů by byl pro lesy obrovský průšvih. Ale máme možnost to změnit - když se spojíme a bude nás hodně. Musíme ministři zemědělství a politikům ukázat, jak jsou pro nás zdravé české lesy důležité. Proto se v pondělí 10. května v 11 hodin koná veřejné shromáždění "Přemluv ministra ať netuneluje lesy" před budovou ministerstva v Praze na Těšnově. Více o blížící se akci:

http://www.hnutiduha.cz/index.php?cat=kalendar&id_prace=&id=143

Informační list s podrobnějšími údaji o celé problematice je zde:

http://www.hnutiduha.cz/publikace/lesy_cr_tendry.pdf

Přečtěte si dopis, který profesori a docenti několika univerzit a ekologické organizace napsali dopis ministři zemědělství a šéfům hlavních politických stran:

http://www.hnutiduha.cz/pics/lesy/lesy_cr_dopis_sebesta.pdf

Podle materiálů Hnutí DUHA připravil Edvard Sequens.

Ministr Tošovský navrhuje velké škrty v zákonech, které chrání naše zdraví

Ministr průmyslu a obchodu Vladimír Tošovský, čerstvý držitel titulu Ropák 2009, připravuje razantní seškrtnání klíčových ekologických zákonů, jež chrání zdraví veřejnosti. Ekologické organizace varovaly, že hlavním terčem ministrových návrhů je důležitý zákon o ochraně ovzduší. Tošovský navrhuje, aby velcí znečišťovatelé – jako jsou hutě nebo uhelné elektrárny – v místech se silným smogem napříště nemuseli dodržovat zpřísněné limity na exhalace škodlivého prachu. Byly by také zmírněny povinnosti monitorovat vypouštěné škodliviny nebo při povolování nového zdroje znečištění prozkoumat, zda a jak přispěje ke koncentraci nebezpečných látek ve vzduchu.

Přitom ještě v lednu předseda vlády ve Sněmovně slíbil, že vláda naopak bude pracovat na nové legislativě, která by snížila znečištění. Řekl to poslancům během debaty o katastrofální smogové situaci na Ostravsku. Znečištění v některých městech Moravskoslezského kraje letos v zimě čtyř- až osminásobně překračovalo zákonné limity a výrazně tak ohrožovalo zdraví místních obyvatel.

Co také ministr Tošovský požaduje?

- Dovolit silničářům, developerům a dalším podnikatelům kácet stromy na jejich pozemcích bez jakéhokoli omezení. Ministr zároveň navrhuje, aby úřady odpovědné za ochranu přírody nemohly zakázat kácení v případech, kdy by jim docházelo k závažnému poškozování přírody (tj. ani kácení památných stromů, stromů s hnízdicími ptáky či stromů zvláště chráněných druhů). Ministerstvo také navrhuje úplně zrušit náhradní výsadbu dřevin – do budoucna už by neplatilo, že ten, kdo kácí, musí také sázet. Stromy v ulicích a podél silnic jsou přitom neodmyslitelnou součástí krajiny, snižují hluk, zachycují prach, zvlhčují vzduch a celkově pozitivně ovlivňují mikroklima.
- Vyškrtnout toxické látky v odpadech z veřejného registru, z něhož se dnes každý může dozvědět, kolik škodlivých látek vypouští továrna v jeho městě. Ministerstvo navíc navrhuje vyřadit řadu podniků z registru úplně. Například z deseti průmyslových provozů, které do vzduchu vypouštějí nejvíce styrenu, potenciálně rakovinotvorné látky, by v něm měly zůstat jen dva.
- Úplně zrušit limity, kterými se dnes musí řídit čističky odpadních vod při vypouštění škodlivin do řek, pro čtyři ze šesti nyní regulovaných škodlivých látek. Standardy by se napříště vztahovaly pouze na dusík a fosfor.

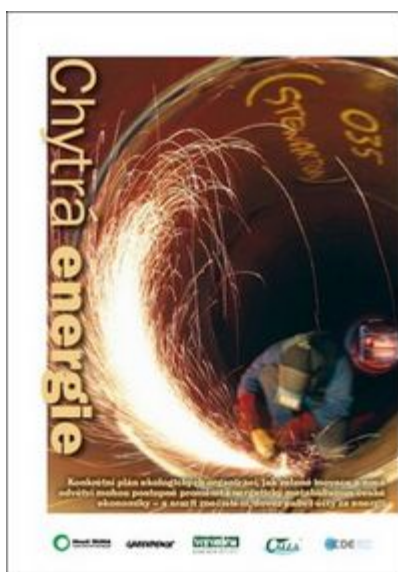
- Upravit pravidla tak, aby se spalování odpadků, které vzniknou po vytrídění recyklovatelných surovin v teplárnách nebo cementárnách, nemuselo řídit přísnými pravidly pro pálení odpadu. Podléhalo by měkčím regulím a zbytkový odpad by také šlo k tomuto účelu dovážet ze zahraničí.

Ekologické organizace podotkly, že ministrův program obsahuje i řadu smysluplných návrhů, jak zároveň zajistit ochranu zdraví a přitom ubrat administrativy a ulehčit tak život podnikatelům. Doplněním extrémních a kontroverzních bodů však ministerstvo samo zbytečně komplikuje schválení bezproblémových a užitečných klauzulí. Vladimír Tošovský požaduje celkem 96 změn v osmi různých ekologických zákonech.

„Tošovského návrh doslova bere dech. Že ministr otevřeně požaduje utajovat před lidmi produkci toxických odpadů z továren, je prostě skandální. Premiér ve Sněmovně slíbil, že vláda bude rychle pracovat na změnách zákona o ovzduší, které by pomohly Ostravsku těžce postiženému katastrofálním smogem. Ale uplynuly pouhé dva měsíce a je tu oficiální návrh na různé škrtý dokonce i ve stávajícím, už tak slabém zákoně,“ komentovala návrh ministra Tošovského Kateřina Ptáčková, ředitelka Zeleného kruhu.

Společná tisková zpráva sdružení: Arnika, Ateliér pro životní prostředí, Hnutí DUHA, Ekologický právní servis a Zelený kruh

- - - - - PRÁVĚ VYŠLO - - - - -

Chytrá energie

Ekologické organizace představily koncepci Chytrá energie: konkrétní a propočtený plán, jak mohou zelené inovace a nová odvětví proměnit během čtyř desetiletí českou energetiku. Pokud se návrh uskuteční, tak český dovoz ropy a zemního plynu klesne na polovinu a exhalace oxidu uhličitého budou o 88 % menší. Kalkulace také potvrzují, že – a jak – lze zajistit dostatek energie pro české domácnosti a průmysl bez rozšiřování uhelných dolů a nových atomových reaktorů. Publikaci ke stažení a další podkladové studie najdete na www.chytraenergie.info.

Program sestavený do více než stostránkové publikace vznikl několik let ve spolupráci s experty z renomovaného Wuppertalského institutu, který pro něj dělal nezávislé propočty. Využívá také výsledky Pačesovy komise. Je to vůbec první takto podrobný a konkrétní návrh, jak snížit české exhalace skleníkových plynů a dovoz paliv ze zahraničí, jenž u nás za 20 let vznikl.

Vojtěch Kotecký z Hnutí DUHA řekl: *„Hlavní výhodou plánu je, že namísto odhadů spočívá v podrobných propočtech. Zelené inovace mohou srazit dovoz ropy a plynu i českou závislost na uhelných dolech. Pokud se tato koncepce uskuteční, domácnosti ušetří tisíce korun ročně na energii a nová odvětví dají práci českým inženýrům i dělníkům.“*

Koncepce spočívá hlavně v opatřeních, která zajistí větší výkon české ekonomiky – a lepší životní standard – s mnohem menším množstvím energie. Například spotřeba energie v domech díky zateplování, lepším spotřebičům a dalším opatřením klesne o 58 %.

„Příležitosti ke snížení energetické náročnosti jsou mnohonásobně větší než možnosti nových zdrojů, o kterých se reálně debatuje. Spotřebu energie na vytápění lze současnými technologiemi běžně snížit o dvě třetiny a při takzvaném komplexním zateplení starších bytových domů až o 90 procent,“ řekla Yvonna Gailly z Ekologického institutu Veronika.

Propočty potvrdily, že domácí obnovitelné zdroje mohou výhledově pokrývat 49 % české spotřeby energie a ještě větší díl elektřiny. *„Bioplynové stanice, větrné elektrárny, solární panely a další obnovitelné zdroje výhledově dovedou pokrýt dvě třetiny dnešní české poptávky po elektřině,“* dodává Edvard Sequens ze sdružení Calla. *„Příležitosti k výrobě elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů jsou nejméně šestkrát větší než to, co dnes čerpáme.“*

Oproti vládním energetickým koncepcím plán ekologických organizací věnuje velkou pozornost dopravě. Asi 70 % českého dovozu paliv totiž tvoří ropa. Jiří Jeřábek z Centra pro dopravu a energetiku říká: *„Současné technologie umožňují vyrábět auta se spotřebou o třetinu nižší oproti těm, co dnes jezdí po silnicích. Pohodlná veřejná doprava, nákladní přeprava po železnici namísto kamionů nebo bezpečné cyklostezky ve městech sníží naši závislost na dovážené ropě.“*

Ekologické organizace navrhly sadu konkrétních opatření, která rozšíří nová průmyslová odvětví. „Energetika se nedá změnit přes noc – životnost elektráren a tepláren i využití možností k zateplování se počítá na desetiletí. Na konkrétní legislativě, daňových programech nebo podpoře pro zateplování záleží, zda také u nás nastartují zelené inovace, nebo se staneme energetickým skanzenem Evropy,“ tvrdí Jan Rovenský z Greenpeace. Mezi hlavní programy patří zákon podle britského vzoru, který stanoví závazné tempo pro snižování exhalací skleníkových plynů, rozsáhlá ekologická daňová reforma nebo Fond energetické nezávislosti, jenž bude investovat do zateplování domů.

Edvard Sequens upravil tiskovou zprávu nevládních organizací

Netopýři v budovách

Česká společnost pro ochranu netopýřů (ČESON) vydala novou publikaci „Netopýři v budovách. Rekonstrukce a řešení problémů“. První část obsahuje základní informace o netopýřích v budovách a jejich legislativní ochraně, v druhé části jsou popsány postupy a vhodná technická řešení, které lze využít při rekonstrukcích budov obývaných netopýři, a možnosti řešení nejčastějších problémových situací. Na závěr jsou uvedeny modelové příklady konkrétních lokalit v ČR, kde již byla popsána opatření realizována. Pdf publikace si můžete stáhnout na stránkách www.ceson.org, v případě zájmu o výtisky kontaktujte Petru Schnitzerovou (nova-petra@centrum.cz).

Edvard Sequens dle www.ceson.org

Odkaliště: Poznej a chraň!

Už v předešlém roce jsme na stránkách Ďáblíku rozebírali přírodovědnou hodnotu teplárenského odkaliště u Srubce (viz foto Františka Grycze), na němž budou díky snahám Cally a českobudějovických entomologů z rekultivace vyňaty ochránářsky nejcennější části. Ukazuje se, že českobudějovický případ není mezi odkališti zdaleka ojedinelý. Zejména pro hmyz, obojživelníky a ptáky se odkaliště stávají významnými stanovišti v naší intenzivně obhospodařované krajině.

Na první pohled se zdá být paradoxní, že bychom se měli nějak blíže zabývat tak umělým prostředím. Vždyť co může být přírodě vzdálenějšího než člověkem navršené kopce popílku a dalších produktů spalování, navíc s vodní nádrží nahoře? Jenomže zdání někdy klame a ne všechny organismy se na krajinu dívají stejně jako my. Dokonce ani většina biologů donedávna o významu odkališť pro ochranu biodiverzity nic netušila. Až na čestné výjimky nás prostě nenapadlo tam chodit.

A proč ty vzácné a ohrožené druhy vlastně odkaliště vyhledávají? Rozhodně tam mají klid, protože kromě několika šílených biologů tam obvykle moc lidí nechodí. Podstatnější je však přítomnost rozsáhlých vodních nádrží s nedostatkem živin a velkých ploch s nezapojenou vegetací, které velmi připomínají písčiny. Taková stanoviště jsou v naší krajině zbožím vysoce nedostatkovým, což oceňuje řada písčomilných či mokřadních živočichů, rostlin a hub.

I proto se stávají odkaliště v posledních letech předmětem stále intenzivnějšího zájmu přírodovědců. Ornitologové na nich s úžasem sledují takové vzácnosti, jako je písila čáponhá nebo tenkozobec opačný, odkaliště MAPE je pak jediným místem u nás, kde hnízdí husice liščí. Některé ohrožené druhy písčomilného hmyzu přežívají na odkalištích v tisícových populacích. Už vloni jsme psali o svižníkovi písčinném, u něhož tvoří odkaliště drtivou většinu známých lokalit v ČR. V úžas uvádějí

odkaliště entomology zkoumající blanokřídlý hmyz, např. různé samotářské včely. A tak by se dalo pokračovat ještě dlouho.

Možná není daleko doba, kdy bude na některém z odkališť vyhlášeno první maloplošné zvláště chráněné území. Podstatnější než územní ochrana cenných lokalit je však zajištění vhodné péče o lokality ohrožených druhů během provozu odkaliště a zejména během rekultivace a po ní. Přinejmenším je dobré uvažovat o zachování přírodovědně nejceněnějších partií odkališť nebo vytváření náhradních biotopů v jejich blízkosti.

Jiří Řehounek

Calla podala podnět k vyhlášení dvou památných hrušní na Českobudějovicku

V měsíci dubnu, po konzultaci s Agenturou ochrany přírody a krajiny, střediskem v Českých Budějovicích, podala Calla dva podněty k vyhlášení památných stromů, a to hrušní. První *stará dáma* se nachází v obci Hůrká u Lišova, druhá, *samotářka*, v širém poli u Doudleb. Obě krasavice mají přes 2 metry v obvodu kmene (hůrecká hrušeň měří dokonce přes 4 metry v obvodu) a svým vzrůstem, stářím i estetikou se dají bez nadsázky označit za unikátní. Hrušeň *samotářka* u Doudleb přežívá především díky místním zemědělcům, kteří se kolem ní s těžkou technikou pohybují obzvláště obezřetně, ačkoli kolem stromu není vytyčeno žádné ochranné pásmo. Přesto je hrušeň značně proschlá a zasloužila by péči stejně jako *stará dáma* v Hůrkách, u které je bohužel pravděpodobné také napadení hnilobou. Oba stromy potřebují citlivý ořez a ošetření, proto doufáme, že se je za spolupráce orgánů ochrany přírody a dobré vůle vlastníků podaří vyhlásit za památné, a tím také otevřít cesty ke snadnějšímu financování jejich ochrany. Magistrát města České Budějovice, Odbor ochrany životního prostředí již zahájil správní řízení k vyhlášení památné hrušně v Doudlebech, na zahájení řízení k vyhlášení památné hrušně v Hůrkách teprve čekáme (příslušný je pro ni Městský úřad v Lišově).

Pavla Matějková

Dobré Vodě v Novohradských Horách hrozí další stožár

Vysílač, který by měl dosahovat bezmála 15m, se chystá přímo na úpatí Kraví Hory umístit firma STARNET. Dobré Vodě tak hrozí, že dominantu barokního kostela zničí stožár. Proti výstavbě se zde postavilo několik jednotlivců, kteří podle vlastních slov budou bránit realizaci třeba vlastním tělem. Investor si nevyžádal žádné vyjádření dotčených orgánů ochrany přírody, přestože kontroverzní stavbu zamýšlí firma postavit v přírodním parku, navíc v těsné blízkosti chráněné památky. Umístování vysílačů do krajiny, ale i na střechy obytných domů neupravuje doposud žádný regulativ – nic nového v zemích českých. Až budou domy protnuté skrz naskrz zářením vysílačů, až bude krajina zhyzděna dalšími stavbami, které do ní nepatří, pak možná někdo nějakou tu normu vymyslí...

Pavla Matějková

Remízky budou konečně chráněny

Skupiny stromů, křovin, přirozené remízky mezi poli – významné biotopy a pomocníci zadržování vody při záplavách byly ještě donedávna ničeny zemědělci kvůli dotacím. A to proto, že dotace se vztahovaly jen na výměru obdělávané půdy. Peníze z EU by mohly zastavit jejich ničení. Nová pravidla vyplácení dotací, která se uplatní letos poprvé, mají ovšem zemědělcům zajistit, že dostanou peníze i za větší než stometrové remízky či meze. Stačí, aby si je zaregistrovali u Agentur pro zemědělství a venkov. Novinku přinesla novela zákona o zemědělství, která začala platit už loni na podzim. Za jeden hektar keřů, stromů nebo travnatých mezí nyní zemědělec dostane úplně stejné peníze jako za hektar obdělávané půdy. Podmínka je přitom jediná: takzvané krajinné prvky musí být uvnitř polí, které zemědělec obdělává. Například za mez, která odděluje jím obdělávaná pole od sousedových, peníze nedostane. Nové podmínky dotace se vztahují nejen na pole, ale i pastviny nebo další zemědělskou půdu. „V české krajině je remízků a podobných prvků opravdu

málo. Měli jsme na to desítky různých studií a všechny to potvrzují. Má to samozřejmě dopad nejen na povodně, ale i na ekologickou stabilitu,“ potvrzuje děkan Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity Petr Sklenička. A dodává, že kromě ochrany stávajících remízků je potřeba podporovat i tvorbu nových. S tím souhlasí i další odborníci. „Je to dobrý začátek, dva tisíce zaevidovaných hektarů je ale zoufale málo,“ říká Michal Pospíšil z Asociace soukromého zemědělství.

Pavla Matějková, zdroj: econnect.cz

Jak to dopadlo s duby a buky v Blatné

V loňském listopadovém čísle Ďáblíku jsme informovali o kácení, které hrozilo monumentálním stromům před Základní školou J.A.Komenského v Blatné. Ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí se nám podařilo vydané povolení zrušit pro rozpor se zákonem a do věci se následně vložila též média. O kauze v Blatné a dalších, více či méně absurdních, ovšem bohužel reálných tlacích na kácení stromů pojednává pořad České televize Nedej se z 14. dubna 2010, který můžete shlédnout v archivu ČT na webu:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/210562248420010-nedej-se/>.

Pavla Matějková

Břehule už hrabou

Ze svých afrických zimovišť se právě v těchto dnech vrací břehule říční. Předvoj migrujících hejn jsme v letošním roce zaznamenali již 27. dubna v Přírodní památce Pískovna na cvičišti u Jindřichova Hradce, kde si několik párů začalo hrabat nory. Tato pískovna je letos jednou ze šesti, kde Calla v rámci svých projektů upravila hnízdní stěny. Do uzávěrky Ďáblíku zatím břehule do zbylých pěti pískoven nedorazily, čekáme je však každým dnem. Jakékoli informace o přiletu břehulí do jižních Čech přivítáme na e-mailu RehounekJ@seznam.cz.

Jiří Řehounek

Putování výstavy Tváře uranu

Sdružení Calla v červnu loňského roku zahájilo turné fotografické výstavy Václava Vašků *Tváře uranu*, která prostřednictvím velkoformátových fotografií dokumentuje dopady těžby uranu na životní prostředí a zdraví lidí. Vznik výstavy podpořila Nadace Partnerství a hornorakouská vláda za což jim náleží velký dík. Cílem výstavy je poukázat na rizika spojená s těžbou uranu a ukázat místa, která byla v minulosti těžbou uranu dotčena a ještě dnes, mnoho let po těžbě, se potýkají s rozsáhlou ekologickou zátěží. Součástí výstavy jsou i fotografie z uranového dolu Rožná, který posledním funkčním dolem pro těžbu uranu ve střední Evropě.

Výstava od loňského června navštívila již 9 míst. Pro její slavnostní uvedení jsme vybrali Prahu a poté putovala do Podještědí, které má největší zásoby uranu v České republice. Tato lokalita však dnes současně polyká ze státního rozpočtu největší díl peněz vynakládaný na sanaci po uranové těžbě. Na podzim byla výstava představena ve spolupráci s MŽP v Č. Budějovicích v rámci festivalu Ekofilm. Před koncem roku mohli výstavu shlédnout obyvatelé Zlivi a přilehlého okolí, které se dodnes potýká s rozsáhlou ekologickou zátěží, způsobenou provozem úpravný uranového koncentrátu MAPE Mydlovary v 2. polovině 20. století. V únoru letošního roku požádala o zapůjčení výstavy Městská

knihovna Třebíč. Pod taktovkou Hnutí DUHA se v měsíci březnu uskutečnilo její uvedení v Olomouci a Brně.

Zatím posledním místem uvedení výstavy je kostel Zvěstování Panny Marie u Piaristického kláštera v Ostrově na Karlovarsku, kde bude k vidění do konce 23. května. Součástí výstavy jsou exponáty z hornického prostředí zapůjčené ze Sokolovského muzea v Krásně a také vyznamenání a medaile zapůjčené od sběratele Lukáše Koláře z Příbrami. O dva dny později se uskuteční uvedení výstavy ve Věži smrti v rámci každoroční vzpomínkové akce Jáchymovské peklo.

Hana Gabrielová

Bližší informace o výstavě a jejím putování:

http://www.calla.cz/index.php?path=energetika/ostatni&php=tvare_uran.php

K Černobylu dopis

Sdružení Jihočeské matky, Calla, Hnutí Duha a Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí zaslaly 26. dubna evropskému komisaři pro energetiku Güntherovi Oettingerovi dopis týkající se plánované dostavby dvou bloků ve slovenské jaderné elektrárně Mochovce. V otevřeném dopise komisaře informují o závažných bezpečnostních nedostatcích této elektrárny a žádají ho o zahájení jednání o tomto sporném projektu na půdě Evropské komise.

Jaderná elektrárna Mochovce, respektive její nedokončené jaderné bloky, které by podle plánu měly být dostavěny v letech 2012 a 2013, však současnému stavu vědy a techniky ani zdaleka neodpovídají. V Evropě bohužel neexistují jednotné právně závazné bezpečnostní standardy pro výstavbu a provozování jaderných elektráren. Všeobecně však platí, že by jaderné elektrárny měly dosahovat technických a bezpečnostních parametrů odpovídajících stávajícímu stavu vědy a techniky.

Při dostavbě 3. a 4. bloku JE Mochovce se nepočítá ani s dosažením standardu požadovaného pro reaktory VVER-440/213 (podle klasifikace Mezinárodní agentury pro atomovou energii). Na to, že 3. a 4. blok JE Mochovce nemůže dosáhnout jejich úrovně, upozorňuje i slovenský státní dozor nad jadernou bezpečností. Tyto reaktory nejsou vybaveny ochrannou obálkou – kontejnmentem, která má za úkol jednak chránit okolí elektrárny před únikem radioaktivních látek a jednak chránit zařízení před účinky zvenčí (např. pád letadla, tlaková vlna apod.).

Projekt elektráren s reaktory VVER 440/213 vznikl v sedmdesátých letech, kdy se bezpečnostní standard sovětských reaktorů musel přiblížit standardům uznávaným v západních zemích. Elektrárny byly proto vybaveny bezpečnostními systémy, které mají zvládnout havárii vyvolanou prasknutím hlavního cirkulačního potrubí primárního okruhu – požadavek obvyklý i u dnešních jaderných elektráren. Kontejnment však součástí projektu není.

„Není náhoda, že se na vás s tímto dopisem obracíme v den smutného výročí havárie v jaderné elektrárně Černobyl. Jaderná elektrárna Mochovce je sice po technické stránce odlišným zařízením, přesto však s sebou nese riziko možné havárie s únikem radionuklidů. Z důvodu výše zmíněných závažných bezpečnostních nedostatků není toto riziko zanedbatelné. Domníváme se, že v hustě obydlené Evropě by stavba takového zařízení neměla dostat zelenou,“ uvádějí zástupci nevládních organizací.

Společná tisková zpráva Jihočeských matek, Cally, Hnutí Duha a OIŽP

Sázka na jádro či Rusko? Raději energetickou bezpečnost!

Náš nejčtenější deník ve svém vydání z 10. dubna položil svým čtenářům k výběru otázku ohledně budoucnosti naší energetiky. Dopustil se těžké manipulace, protože k volbě nabídl volbu mezi stavbou dalších reaktorů v Temelíně a spoléháním se na ruskou ropu a plyn; varianty, které jsou z principu dílky jednoho koláče, ale rozhodně jedna nenahradí druhou. Už jen proto, že tu polovinu tepla v našich domácnostech, kterou vyrábíme z plynu, anebo benzín a naftu pro motory dopravních prostředků jen těžko nahradíme elektřinou, a naopak vyrábět elektřinu z ropy tu z řady dobrých důvodů nikdo neplánuje ani náhodou.

Žel omylů se redaktoři MF DNES na stránce věnované jaderné energetice dopustili požehnaně. K údajně „strmě rostoucím cenám uranu“ pravdu napoví www.uxc.com. Za prudkým růstem v roce 2007, který probral z dřímoty uranové prospektory i v Čechách, byly spekulace. Cena od té doby padá a již je na 40 USD za libru U₃₀₈. Pravda je, že demontáž jaderných hlavic, pokud k ní dojde, cenu nadále sníží, protože bude saturovat poptávku na světovém trhu relativně levnější surovinou.

Ne, opravdu bychom při odstavení Temelína nemuseli stejné množství elektřiny nakupovat k zajištění patnáctiprocentní nadprodukce elektřiny k udržení přenosové soustavy. Česká republika se dlouhodobě pohybuje na špici exportérů elektrické energie a čistý vývoz činí cirká pětinu výroby. Kdyby pak měly sítě padat pokaždé poté, co klesne nadvýroba pod 15 %, pak by v řadě evropských zemí blackout stíhal blackout. Naštěstí jsou elektroenergetické soustavy navzájem propojeny.

I když se podaří uvést do provozu některou z technologií označovaných jako reaktory IV. generace, nevyřeší se tím problém jaderných úložišť, jak si myslí MF DNES. Ano, množství radioaktivních odpadů se zmenší a podle zvolené technologie v něm nemusejí zbyť prvky s nejdelším poločasem rozpadu. Ale pořád zůstane problém mít odpad bezpečně izolovaný od biosféry po dobu života stovek generací lidí.

Prisuzovat výrobě z větrných a slunečních elektráren podíl pouhých 2 % elektřiny, znamená ustrnout v roce 2010. České elektrárny využívající obnovitelné zdroje pokryjí letos asi 8 % naší spotřeby elektřiny a jejich podíl se do r. 2020 zdvojnásobí. Pokud tedy nebude administrativně zabrzděn. Nezávislá energetická komise pod vedením profesora Pačese spočetla, že do poloviny století by tyto čisté zdroje mohly pokrýt dvě třetiny dnešní poptávky po elektřině. Máme je k dispozici na území Česka a ušetří nám i spoustu peněz, které zůstanou doma.

Jaké tedy máme skutečně volby? Stavět nové reaktory patří k nejdražším a riskantním řešením, která nadto vůbec neřeší naši závislost na uranových tyčích ze zahraničí. Navíc tato varianta vyžaduje trvalou státní podporu zejména v oblasti omezené odpovědnosti provozovatelů za jadernou škodu. Tedy reaktory optimem nebudou.

Mimo již zmíněných obnovitelných zdrojů je tu obrovský potenciál v úsporách energie. Není to o loučích a svíčkách, po nichž sahají laciní kritici, ale o moderních technologiích a materiálech. Už s tím, co je v současnosti dostupné, můžeme ve třech odvětvích – ve vytápění budov a ohřívání vody, v elektrospotřebičích a v průmyslové výrobě snížit českou spotřebu energie o třetinu.

Snížením poptávky po importovaných palivech, orientací na menší decentralizované a místně dostupné zdroje nejenže snížíme naši závislost, ale také posílíme naši energetickou bezpečnost. Tedy výsledek, o nějž by našim vládním představitelům mělo jít především. Nesmělo by tu však být pokušení, jaké nabízí několikasetmiliardová zakázka na nové reaktory.

Edvard Sequens

Nad Tatrou sa blýska...

Ze Slovenska už delší dobu nepřicházejí povzbudivé zprávy. Alespoň co se týče ochrany nejčennějších přírodních území. Ne že by předtím byla slovenská státní ochrana přírody bez chybičky, v posledních pár letech to však začíná vypadat na její řízenou destrukci. Personální zeměřesení, kácení v územích s nejpřísnější ochranou, plošná aplikace pesticidů v národních parcích nebo mediální kampaň některých představitelů státu proti vědcům a nevládním organizacím – to jsou jen namátkou vybrané příklady ilustrující dnešní stav (nejen) ochrany přírody u našich bývalých federálních kolegů.

Slovenská ochrana přírody je prostě v mnohem hlubší defenzivě, než jakou dnes známe od nás. Kolegové

to však nevzdávají a snaží se ze všech sil uhájit přírodní charakter slovenských hor před developery a dřevaři. V jejich snahách je můžete podpořit také vy, např. podepsáním petice „Zabráňme zničeniu najstaršieho slovenského národného parku“ na: <http://www.ekoforum.sk/peticia/stop-destruction-tatra-sk>.

Případ z konce dubna však bere dech i ve slovenském kontextu. Zatímco se na jednom z hlavních bratislavských náměstí uskutečnil pokojný protest proti nové zonaci Tatranského národního parku, jehož účastníci na místě stanovali, jednomu z nich shořel mezitím na Liptově dům. Braňo Baláž patří k aktivním obráncům slovenské přírody a

všechny okolnosti nasvědčují tomu, že požár nevznikl náhodou. Na Slovensku se začíná mluvit o zastařování ochránců divočiny. Braňo a jeho bratr Erik stáli za blokadou Tichej a Kôprovej doliny, kde chtěli lesníci v roce 2007 těžít dřevo, a dnes se staví proti nové zonaci Tater.

Pokud byste chtěli rodině Balážů finančně pomoci, můžete přispět na konto 10952849/6500 (číslo účtu si lze ověřit e-mailem na adrese info@ekoforum.sk, která patří Ekofóru, období českého Zeleného kruhu). Nevládní organizace i jednotlivci (nejen ze Slovenska) už přispívají začínají.

Jiří Řehounek

Výsledky anket „Ropák 2009“ a „Zelená perla 2009“

V časopise ALTERNATIVA, který vydávaly Děti Země, byly v roce 1992 poprvé publikovány materiály „Spolku krušnohorských ropáků“, z nichž vyplývá, že na Zemi dochází k dichotomii dvou vysoce vyspělých druhů - Homo sapiens sapiens (člověka moudrého) a Petroleus mostensis (ropáka bahnomilného). Celkem 98 členů nezávislé Komise ze 113 rozhodlo o vítězi 18. ročníku ankety „Ropák roku“ o anti ekologický čin (osoba, která se prosazováním nějaké stavby či záměru, vydáním rozhodnutí či budováním stavby nejvíce zasloužila o poškození životního prostředí) a 15. ročníku ankety „Zelená perla roku“ o anti ekologický výrok. Členy komise jsou např. sociolog Jan Keller, filozof Erazim Kohák, písničkář Pepa Nos, teatrolog Vladimír Just atd.

Titul Ropák 2009 získal

1) Ing. Vladimír Tošovský, ministr průmyslu a obchodu – Česká republika (245 bodů)

za předložení návrhu Aktualizace Státní energetické koncepce zahrnující prolomení územních limitů těžby hnědého uhlí na Mostecku, ačkoliv to odmítá 72 % obyvatel státu, rozšíření těžby uranu, ačkoliv odstranění škod z té předchozí má stát 60 miliard korun, zahájení těžby uhlí v Beskydech, rozšíření výroby elektřiny z jaderných elektráren, pokračování čistého vývozu elektřiny a redukce emisí oxidu uhličitého do roku 2050 jen o 30 %, ačkoliv by to mělo být kolem 80 %.

Zelenou perlu 2009 získal

1) Pavel Kouďa, náměstek hejtmanky Ústeckého kraje (ČSSD) (165 bodů)

„Prostě jsem pro prolomení limitů, aby se ta kultura tady trošičku zvedla.“

z rozhovoru pod názvem Obrat v Ústí, koalici nevdáí bourání obcí kvůli uhlí, <http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=650888>, 22. 10. 2009

V anketě Ropák 2009 se na dalších místech umístili:

2) Dr. Martin Roman, generální ředitel ČEZ, a. s. – Ústecký kraj (207 bodů)

- za neutuchající úsilí učinit z České republiky uhelný skanzen na úkor zdraví Severočeňů, neboť v době rekordních zisků za vývoz elektřiny firma prosazuje modernizaci největší hnědouhelné elektrárny Pruněv II jen pro čistou energetickou účinnost 39 %, přestože nejlepší dostupné techniky umožňují získat účinnost nejméně 42 %, takže dalších třicet let by se do ovzduší zbytečně dostaly vyšší emise znečišťujících látek a skleníkových plynů – asi o 205 tisíc tun ročně více.

3) Ing. Václav Klaus, CSc., prezident České republiky – Jihočeský kraj a Česká republika (180 bodů)

- za podporu kácení kůrovcem napadených stromů kdekoli v Národním parku Šumava a jejich odvoz bez ohledu na to, že v 1. zónách parku nejde o hospodářské lesy a že cílem je zachování přírodních procesů.

- za odmítnutí schválené novely zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, která podobně jako v jiných zemích Evropské unie umožní českým občanům soudně napadnout stanoviska na ochranu životního prostředí, pokud budou mít podezření, že byla vydána nezákonně, čímž se může zlepšit kvalita těchto stanovisek a zvýšit zájem občanů účastnit se rozhodování o mnohých stavbách,

- za pokračující bagatelizaci rizik globální změny klimatu po celém světě, která je vyvolaná také antropogenními emisemi skleníkových plynů, a za aktivisticko-mediální přístup k tomuto tématu např. svou knihou Modrá planeta v ohrožení, která navazuje na knihu Modrá, nikoli zelená planeta (2007),

- za propagaci nákupu klasických žárovek do zásoby namísto nových nízkoenergetických zářivek.
- 4) Mgr. Jiří Zimola, hejtmán Jihočeského kraje (ČSSD) – Jihočeský kraj (134 bodů)**
- za hrozbu vyhlásit v Národním parku Šumava výjimečný stav, kterým by krajský úřad mohl zabránit dalšímu masivnímu a nebezpečnému šíření kůrovce kdekoliv, kde to uzná za vhodné i bez ohledu na názory vedení parku, přičemž by mohl vyhlásit i kácení, pokud by měl kůrovec ohrozit velké plochy lesa,
 - za snahu vybudovat lanovku pro lyžaře z Nové Pece v Národním parku Šumava na rakouský Hochficht, ačkoliv hrozí riziko rozvrácení vzácných ekosystémů a skoro tři čtvrtiny Jihočechů dává v parku přednost ochraně přírody před škodlivými projekty, přitom by se mohlo pro turisty zvážit rozšíření stávající příjezdové silnice a zavedení ekobusů.
- 5) Ing. Petr Kulda, jednatel firmy S T A K O společnost s ručením omezeným – Královéhradecký kraj (129 bodů)**
- za zodpovědnost při zavezení zimovišť obojživelníků a plazů na části lokality Na Plachtě v Hradci Králové cca tisíce tunami stavební suti, v níž bylo asi dvě stě tun nebezpečného odpadu, přestože celá lokalita s vysokou biologickou hodnotou je biotopem více než tří tisíc druhů organismů, z toho nejméně stovky druhů zvláště chráněných, přičemž právě tato zimoviště nejsou zcela chráněna jako přírodní památka, takže mohou být kdykoliv podle územního plánu zničena výstavbou - navezení odpadu se shodou okolností časově krylo se zahájením přírodovědných průzkumů, které by měly být podkladem pro rozhodnutí o změně využití a přísnější ochraně tohoto území.
- 6) Ing. Ludmila Foltýnková, vedoucí referátu ochrany přírody a krajiny Magistrátu města Brna – Jihomoravský kraj (100 bodů)**
- za vydání rozhodnutí potvrzující vykácet 400 kusů borovic v Brně-Lišni v době, kdy Krajský soud v Brně zrušil územní rozhodnutí pro stavbu ubytoven a bytových domů pro rozpor s územním plánem Brna, přičemž rozhodnutí na základě požadavku firmy QARY, s. r. o. urychlit přípravu stavby umožňuje kácet stromy kdykoliv, čímž se svévolně změnila původní podmínka o kácení jen od poloviny října do konce března – stromy byly do tří dnů od doručení tohoto rozhodnutí vykáceny a spor řeší soud.
- 7) Pavel Tykač, spolumajitel Czech Coal Group – Ústecký kraj (90 bodů)**
- za snahu o prolomení územních limitů těžby hnědého uhlí na Mostecku, čímž by se pokračovalo s likvidací zbytku zachovalé krajiny.
- 8) Ing. Zdeněk Havelka, předseda představenstva CPI Park Žďárek, a. s. Praha – Ústecký kraj (85 bodů)**
- za zodpovědnost při nezákonné likvidaci zvláště chráněných druhů živočichů zoráním a navezením močůvky na plochy, které se u dálnice D8 blízko Ústí nad Labem mají stát velkým logistickým areálem s 12 obřími halami, neboť řešení škodlivosti dopadů tohoto záměru na tyto živočichové bránilo rychlé přípravě.
- 9) Ing. Milan Zemaník, ředitel Krajského úřadu Ústeckého kraje – Ústecký kraj (68 bodů)**
- za vydání rozhodnutí, kterým z důvodu údajné podjatosti znemožnil stavebnímu úřadu v Trmicích rozhodnout o černých stavbách na pozemku Patrika Oulického v Moravanech na území CHKO České středohoří, který si bez ohlášení rozsáhle zmodernizoval své sídlo, čímž mimo zastavěnou část obce negativně zasáhl do urbanisticky a architektonicky zachovaného vesnického prostředí, takže o těchto stavbách bude rozhodovat nepodjatý krajský úřad,
 - za vydání rozhodnutí, kterým z důvodu údajné podjatosti znemožnil stavebnímu úřadu v Trmicích rozhodnout o stížnostech občanů na obtěžující hluk a zápach ze zkušebního provozu lihovaru ve městě, přičemž za podjaté označil i starostku města, přestože má právě povinnost hájit zájmy občanů, takže o provozování lihovaru má rozhodnout nepodjatý Městský úřad v Teplíci; lihovar firmy PLP a. s. obdržel za zápach při zkušebním provozu pokutu 2,5 milionů korun.
- 10) Ing. arch. Jaroslav Klačka, starosta města Šlapanice u Brna (KDU-ČSL) – Jihomoravský kraj (65 bodů)**
- za podíl při prosazování obří průmyslové zóny CT Park Brno South v těsné blízkosti města na velmi úrodné zemědělské půdě, která by mohla být se svými 170 hektary téměř dvakrát větší než je zastavěná část města.
- 11) Jaromír Dostál, předseda představenstva firmy MORAS akciová společnost – Pardubický kraj (53 bodů)**
- za záměr navýšit počet brojlerů ve velkochovu v Moravanech o 70 % na 117 tisíc kusů jejich umístěním do stávajících hal a nikoliv výstavbou nových, takže by mohlo dojít k porušení vyhlášky č. 191/2002 Sb., o technických požadavcích na stavbu pro zemědělství, která stanovuje maximální hustotu zástavu brojlerů 15 ks/m² nebo 34 kg živé hmotnosti/m².

12) Mgr. Tomáš Drápela, generálního ředitele Plzeňské teplárenské, a. s. – Plzeňský kraj (46 bodů)

- za vytrvalou snahu vybudovat velkokapacitní spalovnu odpadu v Chotíkově u Plzně za cca 2,5 miliardy korun s roční kapacitou 60-100 tisíc tun odpadu, ačkoli v kraji takové množství odpadů ani nevzniká a jeho dovážení z jiných částí ČR nebo ze zahraničí by vážně ohrožovalo životní prostředí v okolí jako je zvýšení dopravních intenzit s hlukem a emisemi a znesnadnění vzniku efektivního systému sběru a recyklace odpadů.

Příště vám přineseme výroky ankety Zelená perla 2009, které se umístily na 2. až 16. místě.

Tisková zpráva Děti Země ze 30. dubna 2010

o o o o o o o o o o o o o o o o **ZELENÉ PERLY PRO ROK 2010** o o o o o o o o o o o o o

I v letošním roce pokračujeme v průběžném sbírání podivuhodných výroků, které budou mít šanci utkat se v celostátní soutěži Zelená perla roku 2010. Budeme rádi, pokud nám pomůžete s nominacemi a citacemi, které Vás zaujmou. Posílejte je na adresu redakce.

Edvard Sequens

„Přírodní bohatství, které skýtají křivoklátské lesy, jsem poznal již dávno před tím, než jsem jako prezident republiky začal pravidelněji přebývat na zámku v Lánech. O to více jsem s obavami sledoval diskuze o možném vyhlášení národního parku na území křivoklátských lesů. Dobře totiž vím, že by to byl nemalý zásah do každodenních životů občanů žijících v tomto krásném koutu naší země. Podobné snahy vnímám jako boj minoritních zájmových skupin, kteří si zcela nepochopitelně a trestuhodně přivlastňují právo rozhodovat o částech naší země, které chtějí před většinou z nás ostatních chránit. S tím se nemohu smířit.“

Odpověď' prezidenta republiky Václava Klause na dopis o Lesnickém parku Křivoklátsko, 6. dubna 2010, www.klaus.cz

----- MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ -----

Tak jsme čapli Pučmelouda...

Velká většina lidí se podle mého soukromého průzkumu domnívá, že Pučmeloud, čmeláčí strašidlo z večerníčku o včelích medvědících, neexistuje. V tomto případě se ovšem nemýlí autoři večerníčku, ale veřejné mínění. Pučmeloud má v čmeláčím světě svůj reálný předobraz, byť večerníková postava je samozřejmě jeho poněkud zkreslenou variací.

Čmeláčí „strašidla“ se ve skutečnosti jmenují pačmeláci, a je jich dokonce mnoho druhů. Zbarvením napodobují vždy ten druh čmeláka, v jehož hnízdech parazitují.

Oprava opravníku: Byl jsem čtenářem Dáblíku upozorněn, že bude nutné opravit předminulý opravník, tedy tak činím. Podle novějších biologických poznatků jsou totiž zajíci, králíci a pišťuchy hlodavcům blízkou příbuznou skupinou. Tradovaná nepřibuznost hlodavců a zajíců je proto mylná. Ačkoli jsem si před psaním článku věc ještě ověřoval, čtenářům Dáblíku se omlouvám. Musím nicméně trvat na tom, že náš zakrslý králík přijímá krmivo určené křečkům, morčatům nebo činčilám s krajní nechtí. Zdá se však, že ho k tomu nevede nepřibuznost. Za pravděpodobnou příčinu lze patrně označit jeho nezřízenou mlsnost.

Jiří Řehounek

První ročník Biomasy-ligy ČR zná vítěze

První ročník Biomasy-ligy ČR, soutěže obcí a měst ve vytápění biomasou, zná své vítěze. Vyhlásilo je 28. dubna občanské sdružení Liga ekologických alternativ, pořadatel tohoto zápolení (a obdobného v podobě Solární ligy ČR). Pořadí české soutěže, jež probíhala jako součást Evropské ligy obnovitelné energie (RES-league), bylo na základě dohody pořádajících organizací v šesti evropských zemích uzavřeno k 31. březnu. Lídři soutěže se následně ocitli v osudí vyřazovacího semifinálového kola celé EU-ligy.

Úvodního ročníku domácího klání se zúčastnilo celkem jedenáct českých sídel s obecními výtopnami na biomasu. Jejich zkušenosti byly inspirací i na evropské scéně, což je jedním ze smyslů ligy. V průběžném pořadí byly na portálu této mezinárodní

soutěže (www.res-league.eu) naše obce pořádně vidět – do posledního měsíce kralovaly nejen na prvních místech, ale hrály přesilovku i v první desítce. S přistoupením Itálie v samém závěru bylo ale vše jinak.

Tuzemská sídla na stupních vítězů biomas-ligy přesto stojí za pozornost už proto, že naši „šampioni“ přenášejí cenné zkušenosti a koncepční řešení případným následovníkům na cestě udržitelné komunální energetiky. Vítězem domácí ligy se stal Roštín z Kroměřížska (výtopna o výkonu 4 MW, 720 obyvatel, tj. 556 bodů) následovaný Starým Městem pod Landštejnem z Jindřichohradecka (2,8 MW, 545 obyv., 514 bodů) a mediálně známými Měňany z Berounska (1,1 MW, 292 obyv., 384 bodů). V kategorii měst patří pozornost Bystřici nad Pernštejnem (9 MW, 9 000 obyv., 101 bodů) na prvním a Třebíči (13 MW, 38 000 obyv., 72 bodů) na druhém místě.

Body v soutěži se přidělují podle poměru výkonu kotle a počtu obyvatel (za každý kilowat na 1 obyvatele 100 bodů). Do úvahy jsou ale – zejména při publicitě a propagaci kolem soutěže – brány i další faktory, především ekologické a sociální souvislosti projektu, původ paliva, kontext celkového energetického konceptu sídla, tématické informační a vzdělávací aktivity v místě, vztah radnice k využití dalších obnovitelných zdrojů energie (OZE) apod. Soutěž je od počátku vnímána jako klání spíše v uvozovkách. Více než o body v ní totiž jde především o rozvíjení šetrné energetiky na obecní úrovni, o výměnu praktických zkušeností, o schopnost vyvarovat se chyb druhých, o oborové kontakty i o propagaci energetických zdrojů šetrných k životnímu prostředí.

V tomto smyslu je „zlatý“ Roštín inspirativní zejména tím, že jako jeden z prvních vsadil při výběru paliva namísto dřevní štěpky na místní zdroje slámy, využitím ve své době špičkové dánské technologie i skutečností, že teplo domácnostem poskytuje (podobně jako většina vytopen na biomasu) levněji oproti ceně tepla z plynu či uhlí. Staré Město zase představuje ukázkou úspěšného využití dřevní štěpky z okolních lesů při teplotěnskému pokrytí takřka celé obce. Měňany široce inspirovaly i díky ocenění v mezinárodní soutěži Energy Globe Award, jejíž finále se konalo v roce 2009 v Praze. Obec však může přispět svou zkušeností, i pokud jde o méně radostné souvislosti ekologického vytápění. Starostka Měňan Stanislava Sotlová se totiž netají tím, že splátky úvěrů, poskytnutých vedle dotace ze SFŽP, představují pro uskutečnění záměru v této fázi těžkou „kouli na noze“ při realizaci dalších obecních rozvojových plánů.

Přestože domácím šampionem v kategorii středně velkých měst se stala díky bodovému klíči Bystřice nad Pernštejnem, bezkonkurenční jedničku v předávání zkušeností zejména městům již několik let představuje v dané kategorii druhá Třebíč, jíž lze díky aktivitám místní teplotěnské firmy TTS, a.s., a jejího ředitele Rudolfa Horkého označit za „nabitou učebnici“ náhrady fosilních zdrojů palivy z biomasy. Pokrytí městských potřeb tepla z 86 % právě teplem z biomasy představuje u města s takřka 40 000 obyvateli výjimečný příklad inspirativní nejen v domácím, ale i evropském měřítku.

V samotných západních Čechách, místě vyhlášení vítězů Biomas-ligy, stojí za pozornost již devítileté úspěšné provozování výtopny ve Žluticích, které se rovněž účastní soutěže. Za zdůraznění stojí ale i skutečnost, že její ředitelka Pavlína Voláková, patrně jediná žena velící obecní výtopně v ČR, spolu s „motorem“ proměny Třebíče v unikátní baštu CZT na bázi biomasy R. Horkým, na celostátní úrovni zvučně upozorňují na sílící hrozbu elektráren spalujících biomasu za dotační podpory i při nedostatečné účinnosti spalovacího procesu.

„Garantované výkupní ceny zelené elektřiny umožňují ekonomicky výhodně spalovat biomasu v kondenzačních elektrárnách, aniž by bylo využito takto vzniklé teplo. To znamená, že celková účinnost zařízení je nízká (i jen kolem 30 %, pozn. red.) a o nějaké ekologii nemůže být řeč,“ upozorňuje P. Voláková na problém, který se již místy projevuje v nedostatku paliva a navyšování jeho ceny pro menší obecní zdroje a do budoucna ohrožuje ekonomiku provozu nejedné právě komunální výtopny. Oba jmenovaní se shodují, že garantované výkupní ceny by měly být vypláceny jen zdrojům s vysokou, tj. min. 75 % účinností, jak to požadují aktuální evropské směrnice.

Taková obava panuje u části veřejnosti také v souvislosti s plánovaným novým biomasovým projektem v Dlouhé Vsi u Nepomuku, kde by kapacita stávajících zdrojů měla být zásadně navýšena z nynějších 4,7 MW + 700kW na maximálních celkem 23 – 27 MW. Projekt přitom dle kritiků zjevně nemůže mít šanci na smysluplný odbyt vyrobeného tepla v okolí a místní občané se proto spíše obávají, že tu je vše připravováno spíše k dotovanému spalování dovážených odpadů. I k diskusi takto aktuálních témat může

sloužit platforma subjektů kolem české biomas-ligy. Mj. i proto byly také obě strany „nepomuckého“ sporu přizvány na plzeňské diskusní setkání LEA...

Někteří z vítězů domácích soutěží se společně s francouzskými, polskými, německými, italskými, maďarskými a bulharskými kolegy setkají 19. května ve francouzském Dunkerque na slavnostním vyhlášení šampionů Evropské ligy obnovitelných energií, RES-league. Kromě sídel aktivních v energetickém využití biomasy obdrží ceny i obce a města s největším zastoupením solárních instalací. Pořadí na evropském hřišti ale už neurčuje pouze počet bodů, nýbrž celkový přínos obce k rozvoji a propagaci obnovitelných energií. O konečných výsledcích (ty zůstávají až do slavnostního večera nezveřejněny) tak rozhodovala až porada organizátorů soutěže v minulých dnech v polském Krakově. Již nyní však lze říci, že na rozdíl od českého vítěze Biomas-ligy Roština, který se na evropském kolbišti neobjeví vinou toho, že v EU-lize nejsou zahrnuty zdroje energeticky využívající jako palivo slámu, právě Plzeň (spolu s Litoměřicemi a Hostětínem) pozvánku mezi oceněné evropské šampióny obdržela – byť převážně za minulé aktivity při podpoře energetiky solární a dalších OZE...

Karel Merhaut v tiskové zprávě Ligy ekologických alternativ (drobně kráceno Edvardem Sequensem)

Zahájení hlasování o Ekofór 2004 - 2009

U příležitosti Dne Země odstartovala na Toulcově dvoře v Praze souhrnná putovní výstava nejlepších děl, jež se účastnila soutěže Ekofór v uplynulých šesti ročnících. Ekofór je soutěž kreslených vtipů s tematikou dotýkající se životního prostředí, pořádaná Hnutím Brontosaurus. Projekt je určen pro mládež i dospělé a v každém ročníku soutěže se kreslíři zaměřili na ústřední motiv (téma bylo například ZAJÍC, VZDUCH, STROM). V roce 2010 probíhá speciální ročník soutěže, v němž se autoři neúčastní aktivně tvorbou vtipů.

Putovní výstava, jež bude dále k vidění na různých místech v České republice v rámci ekologicky-vzdělávacích a kulturních akcí, hudebních festivalů, v knihovnách atd., je průřezem nejlepších oceněných vtipů z proběhlých šesti ročníků soutěže. Veřejnost může i v letošním roce hlasovat, a to jak na putovní výstavě, tak v online galerii vybraných vtipů na webu Ekofóru – <http://www.ekofor.cz>, a

rozhodnout svými hlasy o nejlepších autorech Ekofóru 2004 až 2009.

V září se opět tradičně sejde také odborná porota a její členové budou volit nejlepší z nejlepších. Slavnostní vyhlášení výsledků letošního speciálního ročníku proběhne na podzim tohoto roku na některém z festivalů spolupracujících s Hnutím Brontosaurus.

Edvard Sequens podle tiskové zprávy Hnutí Brontosaurus

Lokálně udržitelná biopaliva

„Okénko“ českobudějovické pobočky sdružení Arnika v časopisu Ďáblík je již tradičně plněno tématy udržitelné spotřeby. V minulých číslech jste se dozvěděli, proč by měl ekologicky uvědomělý spotřebitel do nákupního košíku vložit spíše recyklovaný, nebělený a neparfémovaný toaletní papír, proč by měl upřednostňovat kvalitní hračky z obnovitelných surovin nebo proč je šetrnější vratná skleněná lahev než PETka. Dalším tématem našich minikampaní spadajících do projektu „Zdravá planeta pro zdravé děti – průvodce udržitelnou spotřebou a výrobou pro matky a veřejnost“ podpořeného ze SFŽP ČR jsou biopaliva.

Zásoby ropy a úloha biopaliv

Zásoby ropy přes zabezpečování těžbařských společností stále ubývají. Světová spotřeba energie navíc každoročně stoupá a v posledních letech stále rychleji než kdy dříve. Při tom doprava spotřebovává až ¼ produkované energie na planetě. Předpokládá se, že do roku 2020 vzroste spotřeba pohonných hmot asi o 20 % a EU si klade cíle do z tohoto množství nahradit až 20% biosložkami, tj. biopalivy. V ČR je zavedené povinné přimíchávání biopaliv od roku 2007 a procento jejich podílu v běžných palivech stále roste. Do motorové nafty jsou u nás od roku 2010 přimíchávány methylestery mastných kyselin v podílu 6,3 %

především z řepkového oleje a do benzínu bioetanol v podílu 4,5 %. Biopaliva by měla zajistit úsporu čerpání neobnovitelných zdrojů (snížení závislosti na ropě), snižování emisí skleníkových plynů a zároveň podpořit rozvoj zemědělství.

Globální trh ovšem umožňuje dovážet potřebné suroviny ze zemí, kde nárůst pěstování cukrové třtiny, sóji a olejnatých palem jde ruku v ruce s mizením deštných pralesů. Jaké jsou tedy zásady udržitelné výroby biopaliv? Za perspektivní lze považovat lokální, decentralizovanou výrobu citlivou k půdě, krajině a přírodnímu bohatství, která nevyužívá plodiny pro výrobu biopaliv na úkor produkce potravin.

Příklad z praxe - rostlinný olej namísto nafty?

Už Rudolf Diesel, vynálezce naftového motoru, využíval pro své první motory olej z podzemnice olejné. Obecně je možné říci, že lze upravit pro pohon na olej každý naftový motor. Naftu lze běžně míchat s rostlinnými oleji po úpravě jejich viskozity. Úprava vozu na olej stojí podobně jako na plyn. Upravuje se při ní palivového systému, která je provedena pouze na přírodních hadicích k motoru a přídatná nádrž je připevněna odnímatelným způsobem – v tomto případě není třeba zápis do TP. Pokud je přídatná nádrž připevněna ke konstrukci vozidla pevným způsobem (kovové pásy apod.), je nutno tuto nádrž zapsat do TP. Úprava by v každém případě měla být provedena kvalifikovanou osobou.

Vlastní produkce paliv na biofarmě v Sasově

Zpět se blíží doba, kdy si každý zemědělec byl schopen pokrýt vlastní spotřebu „motorového paliva“ – kdy za chalupou si posekal vlastní louku a seno použil jako krmivo pro své koně. I dnes je možné své „koně“, tentokrát ty pod kapotou, živit z vlastních zdrojů.

Této příležitosti se chopil zemědělec z biofarmy Sasov u Jihlavy, pan Josef Sklenář, který si nechal k motoru svého traktoru přimontovat přídatné zařízení umožňující pohon na rostlinný olej pocházející z lničky seté, jež není na pěstování a ošetřování náročná. Olej se lisuje přímo na farmě – z 1 t lničkového semene se získají přibližně 3 litry oleje. Aby nedošlo k ucpání vstřikovacího zařízení motoru, je třeba olej vyčistit na filtračním zařízení až na čistotu 1 mikron (tisícina milimetru). Odpad olejného hospodářství – výlisky neboli pokrutiny se přimíchávají do krmiva prasatům.

Použitý olej - odpad nebo surovina?

Zajímavý projekt realizuje firma PMI, která nabízí školám možnost sběru a následného výkupu použitého oleje z domácností žáků základních škol a školních jídelen. Tento projekt přináší kromě alternativy hospodaření s použitými oleji v neposlední řadě i ekonomickou příležitost pro školy. Školu zapojenou do projektu na základě smluvního vztahu vybaví firmy sběrnými nádobami a po jejich naplnění shromážděný olej zváží, odvezou a škole proplatí.

Hana Gabrielová, Jitka Straková

Na kole podél hranic – Dvacet let poté

2. etapa: Staré Město pod Landštejnem – Nová Bystřice (delší varianta 36 km, kratší 28 km)

Všeobecná charakteristika: trasa s různorodými úseky, s využitím objížděk dobře sjízdna pro trekkingová kola.

Nejsnazší přístup: z Českých Budějovic sezonním cyklobusem (doba jízdy 1:32 h).

(1) Staré Město pod Landštejnem: obec (545 m n. m.) ze tří stran obklopená lesnatými vrchy leží v horní části protáhlého, k jihu směřujícího údolí, odvodňovaného potokem Pstruhovcem. Vznikla poměrně pozdě, patrně ve 14. století, aby plnila úlohu podhradí mohutného pohraničního hradu Landštejna, vybudovaného na počátku 13. století jako nástroj české obrany členitého území na pomezí Čech, Moravy a Dolních Rakous. Původním landštejnským podhradím byla osada Markt (dnes česky Pomezí), jejíž nedávno plně odkrytý a nyní restaurovaný zbytek hrádku (s kostelíkem) je viditelný při jízdě cyklobusem. Nevýhodně odlehlá poloha Marktu však způsobila, že nové a životaschopnější podhradí bylo založeno níže, v nezvykle

až tříkilometrové vzdálenosti od hradu, na průsečíku obchodních cest Slavonice – Nová Bystřice a Landštejn – rakouské Podyjí.

Vrcholný rozvoj zažila oblast Starého Města v době, kdy náležela pánům z Landštejna (13. – 14. století; tato nejvýchodnější větev rodu Vítkovců užívala erb se stříbrnou pětilistou růží v červeném poli) a pak bohatého rodu Krajčů z Krajku (1381 – 1577). Význam města ještě na počátku novověku podtrhlo i založení židovské čtvrti na severním okraji městečka: v r. 1630 v ní sídlilo 6 rodin, v r. 1717 ji tvořilo 13 domů a synagoga, židovská komunita však prakticky zanikla ještě před r. 1930, dnes ji viditelně připomíná jen cenný židovský hřbitov v exponované poloze nad Pstruhovcem východně od příjezdové silnice od Landštejna. Ekonomický pokles zasáhl Staré Město v 19. století v souvislosti s přeložením hlavních komunikačních tras a s absencí příležitosti pro průmyslový rozvoj (v r. 1843 tu žilo 1 248 obyvatel, r. 1930 již jen 572).

Dominantou Starého Města je kostel Nanebevzetí Panny Marie z let 1495 – 1514, původně pozdně gotický, následně několikrát upravován. Do interiéru možno nahlédnout od vchodu: jedná se o trojlodní baziliku a pozůstatky původní žebrové klenby. Zajímavostí je věž v podobě samostatně stojící zvonice a hodnotné barokní plastiky mezi kostelem a silnicí do Slavonic.

Staré Město pod Landštejnem – Dobrohoř (1,3 km): *Ve Starém Městě se vyplatí navštívit i židovský hřbitov, byť leží mimo námi zvolené dvoukilometrové pásmo podél hranic (alternativa: vystoupit z cyklobusu již na Landštejně, absolvovat prohlídku hradu a do Starého Města pohodlně sjet po silnici). Ze staroměstského náměstí sjedeme kolem rozlehlé budovy starého hostince a dáme se rovně dolů (neodbočíme zcela doprava na silnici do Nové Bystřice). Dojedeme až k budově zámku v Dobrohoři. Povrch A2.*

(2) Dobrohoř: klasicistní zámek z počátku 19. století, se zajímavým průčelím obráceným k západu; dnes je součástí zemědělského areálu, jehož jádrem je dobový statek, jenž svou dispozicí i fasádou zámek kopíruje.

Dobrohoř – bývalá osada Pernárec (1,5 km): *Z Dobrohoře (povrch A2) pokračujeme po silnici až k potoku Pstruhovci a odbočíme doleva podél jeho toku. Po cestě (povrch A2v, pak A2) dojedeme na rozcestí, za nímž se kolem potoka rozkládala osada Pernárec.*

(3) Pernárec (německy Bernharts): první zmínka o obci je z r. 1579, v r. 1910 tu žilo 61 obyvatel ve 14 domech. 28. května 1945 se osada stala obětí divokého odsunu, když během jediného dne odtud partyzáni vyhnali německé obyvatele prakticky jen s příručními zavazadly. Obec pak byla zlikvidována v souvislosti s vybudováním železné opony (lokality je dnes zarostlá náletovými listnatými dřevinami).

Pernárec – Klein-Taxen: *Zde zvolíme jednu ze dvou alternativ: (a) Z rozcestí ještě před osadou se můžeme vydat doprava (povrch A2) a po pohodlné cestě dojet na silničku s kvalitním asfaltovým povrchem (A1), po níž směrem doleva přijedeme přes další bývalou obec Košťálov až k hraničnímu přechodu před rakouskou obcí Klein-Taxen. (4 km)*

(b) Pokud máte chuť na větší dobrodružství, pokračujte z Pernárce po cestě stále rovně a doleva (od Pstruhovce podél menšího potůčku) na návrší na místo bývalé osady Kuni (její pozůstatky včetně návesního rybníčku jsou viditelné v porostu po obou stranách cesty) (povrch A2z). Nad Kuni se ocitneme před

výšinou Kamčatka, ale dáme se odtud doprava přímo dolů po pohodlné rovné polní cestě (povrch H1) podél řady bříz na místě někdejších zátarasů prakticky až zpět (v nižších partiích podél lesa) nad potok Pstruhovec (po cestě budeme obcházet směrem do pole poněkud bahnitá místa, ale dá se to zvládnout; povrch S).

Postupujeme (často musíme kolo vést) podél Pstruhovce po jeho levém břehu po proudu lesem stále dál (pěšina S se střídá s až neznatelnou cestou X; lákadlem mohou být na zemi pozapomenuté zbytky železné opony: dráty, pár izolátorů), trasa přetnuta starou cestou k hranicím, průsekem zátarasů a posléze i stružkou, ale orientačním prvkem je stále potok, podél něhož se nakonec otevře úzká niva. Nad nivou již narazíme na křižovatku s širokou lesní cestou přibíhající zprava přes mostek nad potokem.

Po cestě (povrch H1) se vydáme doleva vzhůru na křižovatku: široká cesta pokračuje doleva, ale pro nás nutno rovně po staré široké cestě (povrch H2, částečně zarostlý janovcem metlatým): na lesním hraničním přechodu zahlédneme ve škarpě zbytky závořů. Na rakouské straně je cesta pohodlnější (povrch H1) a po výjezdu z lesa se ocitneme na asfaltové silničce (povrch A1), která nás zavede do obce Brunn. Zde odbočíme doprava po běžné silnici (A1) a dojedeme (mj. kolem jelení farmy) přes obec Gross-Taxen (s pozoruhodným zámekem ze 17. – 18. století, v jehož architektuře vyniká branná věž v jádře ze 16. století) až na hraniční přechod v Klein-Taxen, odkud můžeme ještě zajet zpátky do Čech na místo obce Košťálkov (do protisměru varianty a). Na místě někdejšího košťálkovského kostela je dnes kříž a naproti přes silničku divoce rostou někdejší zahradní květiny. (12 km)

(4) Klein-Taxen: malá obec při hranici, od kapličky pěkný výhled do Čech na naši případnou předchozí trasu u Kuní. Zajímavostí je na dolním konci obce venkovský dům nalevo od silnice: plot kolem zahrady a dvorku se těsně přimyká k hraniční čáře (pustili jsme se do hovoru s majitelem a ten nám prozradil, že před r. 1989 většinou necítil ze strany československé pohraniční stráže žádné problémy, ale v době nárůstu mezinárodního napětí na konci 70. let si své stanoviště posunuli blíž k hranici a on, když právě stavěl svůj plot, tak jeho plaňky raději přitloukal zevnitř).

Klein Taxen – Illmau (2,2 km): Zpět do osady a vzhůru rovně, za vsí prudké klesání, nutno sjíždět opatrně, ale nechme se trochu vyvézt do dalšího svahu (vpravo les) a na jeho nejvyšším bodě odbočíme na cestu doprava. Pak střídavě mezi poli a lesem: držíme se stále směrem k lesu (není nutné odbočovat doleva do obce Illmau) a nakonec lesní cestou sjedeme ke Kneippanlage nad obcí. Povrch A1, u Illmau B/H1, H2, H3.

(5) Kneippanlage nebo (chcete-li) knajpoviště (vodní lázně podle pátera Kneippa) u Illmau: oceníte je jako výborný prostředek pro osvěžení zejména vašich nohou, které jistě budou tou dobou již unavené. Místo je příhodně upraveno (nepřehlédněte skalku s bylinkami a Insekt-hotel).

Illmau – rybník Kačer (7 km): Vydáme se po lesní cestě (povrch H1, H2) vzhůru až k hrázi lesního rybníka. Po ní odbočíme doleva a po lesní cestě (H3) postupujeme až ke křižovatce se svatým obrázkem. Odtud po široké cestě doleva (povrch B), vyjedeme na silnici (povrch A1) a po ní vpravo a posléze doleva a

přijedeme do obce Radschin. Obcí projedeme a na jejím konci odbočíme na silničku (povrch A1) ke statku. U něj se cesta změní na travnatou (H2), ale my po ní pokračujeme klesáním po svahu (vlevo les) na státní hranici a na našem území pak stále rovně (ovšem s povrchem H1). Na místě bývalé obce Romava je cykloodpočívadlo a od něj pokračujeme po pohodlné cestě (povrch A2) lesnatým terénem k severozápadu. Po pravé straně budeme mít mělké, široké údolí s hustým, různorodým porostem: jedná se o dno bývalého Romavského rybníka. Na křižovatce s písčitou cestou s nerovným povrchem (Bv) se vyplatí odbočit tudy doprava a dojedeme na hráz půvabného rybníka Kačer.

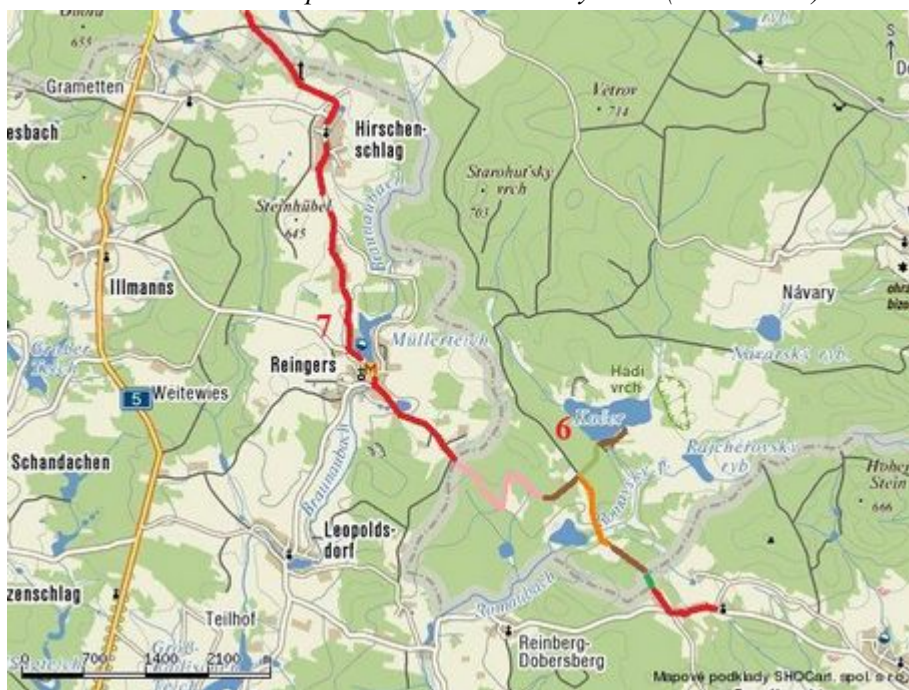
(6) Rybník Kačer: tak trochu Rajchěřovské moře (33 ha): nachází se na okraji lokality Rajchěřov, o jejíž záchranu před nizozemskými developery byl před několika roky sveden nakonec úspěšný zápas. V oblasti se vyskytuje ohrožená škeble rybníčná, ale zejména ptáci: vodouš tmavý, kulík říční, byla zaznamenána i přítomnost orla mořského.

Kačer – Reingers (5 km): Vrátime se na asfaltovou cestu, ale jen ji přetneme a pokračujeme po cestě (pozor na příčné obrubníky, povrch B) se zákruty až na hranice Rakouska a za nimi po silničce (povrch A1)

do obce Reingersu.

(7) Reingers: Obec na břehu rybníka využívaného k rekreaci. Ve středu obce, blízko kostela z r. 1784, je v nízkém domku malé Muzeum vlasti (Heimatstube): klíč k němu si vypůjčíme v blízkém přívětivém hostinci. Muzeum stojí za shlédnutí. Dokumentuje na panelech (texty též česky) a ve vitrinách historii kraje a obsahuje řadu zajímavých informací. Součástí expozice jsou i písemné materiály.

Reingers – Nová Bystřice (7 km): Z Reingersu míříme přímo na sever opět do Čech. Na konci obce Hirschenschlag odbočíme doprava ze směru na automobilový přechod Grametten a jedeme silničkou mezi poli na přechod pro pěší a cyklisty: ještě před pohraničním lesíkem sjedeme krátce doprava na lesní a polní cestu, po níž se rychle dostaneme k dřevěné rozhledně, kterou dali vystavět odsunutí Němci z Nové Bystřice, aby se mohli těšit pohledem na rodné městečko. Pak pokračujeme dál po silničce přes hranici a všimneme si, že za lesem v úseku několika set metrů vede státní hranice přímo středem této silničky. No a pak už vyjedeme na silnici vedoucí doleva přes Artoleč do Nové Bystřice (588 m n. m.). Povrch v celém úseku A1, A2.

Vzorník povrchů cesty:

A1 – asfalt: hladký povrch (balená drť) ■; A2 – asfalt: hrubší povrch (stříkaná drť) ■; A2v – asfalt: hrubší povrch s výmoly ■; A2z – zbytky asfaltu s hrubším povrchem ■; B – šotolina, hlinitopísčité povrch (hladký) ■; Bv – šotolina, hlinitopísčité povrch s výmoly ■; H1 – nezpevněná polní/lesní cesta (hladký povrch) ■; H2 – nezpevněná polní/lesní cesta s travnatým povrchem ■; H3 – nezpevněná polní/lesní cesta (hrubý povrch, vyčnívající kořeny nebo kameny) ■; P – dlažba, beton, panely ■; R1 –

šterk jemný ■; R2 – šterk hrubý ■; S – úzká stezka, pěšina ■; X – nezatelná cesta ■.

Pozvánky na akce

Calla a Hnutí DUHA ve spolupráci

se sdružením studentů Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity Na hnízdě

vás zve na promítání a besedu z cyklu **Filmárum**

věnované globální změně klimatu

Koná se v posluchárně B3 PF JU v Českých Budějovicích v pondělí **10. května od 19 hodin.**

Promítat se bude film "Age of Stupid"

Franny Armstrong, Velká Británie, 2009, 89 minut

Píše se rok 2055 a my se ocitáme v archivu lidstva v Antarktidě. Zarmoucený archivář nás provádí filmovými materiály ze začátku 21. století, aby nám ukázal začátek konce; čas, kdy bylo ještě možné odvrátit nezadržitelnou katastrofu. Indicií byla řada: globální oteplování a s ním související přírodní katastrofy svědčily o nezodpovědném chování lidí, sledujících pouze zisk bez ohledu na možné důsledky jejich počínání. Ne každý ale smýšlel stejně. Bezpočet těch, kteří se dokázali podívat pravdě do tváře, přišlo s varováním a s návrhy, jak se chovat šetrně ke krajině, v níž žijeme. Cesta vede od uvědomění si sama sebe v

nekonečném řetězci až po komplexní politická opatření na úrovni jednotlivých vlád a vládních celků. Jakým způsobem šetřit nerostným bohatstvím, jak snižovat emisní limity, jak zastavit plýtvání a nesmyslnou nadprodukcí? Dokumentární velkofilm přehledně a naléhavě předkládá argumenty pro potřebnou změnu chování člověka na planetě Zemi a rekapituluje více i méně známá řešení pro zlepšení současné situace. Snímek získal v roce 2008 nominaci na Oscara.

Po promítání beseda s Martinem Mikeskou z Hnutí DUHA.

Navštívit můžete také výstavu Hnutí DUHA - **Velká výzva** od 5. května do 13. května 2010 v Menze Jihočeské univerzity.

* * *

Exkurze „Pasivní domy – bydlení pro Vás“

Ve čtvrtek 27. května 2010, odjezd v 7:30 hod. z Mariánského náměstí v Č. Budějovicích

Z nepřeberné nabídky pasivních domů v Rakousku (databázi s tisícovkou z nich najdete zde: <http://www.igpassivhaus.at>) jsme vybrali rodinný dům v Unterweikersdorfu a zrekonstruovaný bytový dům z 50-tých let v Linzi. Na závěr navštívíme stavbu pasivního domu v Českých Budějovicích, kde se, pokud vše dopadne jak má, zúčastníme měření těsnosti. Na všech zastaveních bude zajištěn odborný výklad a v Rakousku tlumočení do češtiny. Na oběd se zastavíme v Kaplici.

Akce se uskuteční díky finanční podpoře grantu z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti a je také podpořena Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci společného programu Národní síť EVVO. Účastnický poplatek je proto snížen na 200,- Kč na osobu.

Uhradit jej lze buď poštou na adresu sdružení Calla, Fráni Šrámka 35, 370 04 České Budějovice nebo převodem na účet u GE Money Bank České Budějovice č. 3202800544 / 0600, variabilní symbol 200510.

Teprve po uhrazení poplatku a zaslání návratky budeme moci s Vaší účastí závazně počítat a rezervovat Vám místo.

Celou pozvánku i návratku si stáhněte ze stránek Cally www.calla.cz.

Budete-li potřebovat zodpovědět ještě nějaké otázky, využijte telefonu 384 971 930 a:

- 384 971 936 či e-mail: vojtech.simek@calla.cz - Vojtěch Šimek
- 602 282 399 či e-mail: edvard.sequens@calla.cz - Edvard Sequens

* * *

Společnost ROSA a Calla

Vás srdečně zvou na besedu v cyklu Zelených čtvrteků

Češi ve spotřebitelském ráji

s Mgr. Petrou Kuškovou z Přírodovědecké fakulty UK

Nadměrná spotřeba versus dopady na životní prostředí. Boom hypermarketů. Ekologická stopa. Vliv domácností na změnu klimatu. Jak se chovat šetrněji k životnímu prostředí?

Ve čtvrtek 20. 5. 2010

V galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice

Více informací:

Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, Senovážné nám. 9, České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@rosacb.cz, <http://www.rosacb.cz>

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice tel.: 387 310 166, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Zelený čtvrtek je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti a dále v rámci sítě Krasec za finanční podpory Státního fondu životního prostředí, Ministerstva životního prostředí a Jihočeského kraje.

* * *

12.5. se od 18 hod. uskuteční přednáška Konopí pro zdraví

ve zdravé jídelně Spirála: <http://www.jidelnaspirala.cz>, Staročeský dvůr, Krajinská 22, Č. Budějovice

26.5. se od 18 hod. uskuteční přednáška Využití konopí a biopaliv

v prachatické Čajovně U Hrušky: <http://www.cajovnahrusky.cz/> Velké Náměstí 44, 383 01 Prachatice (vchod z Poštovní ulice)

* * *

Sdružení Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou exkurzi

„Nejkrásnější pískovny Třeboňska“

Celodenní autobusová exkurze za poznáním přírodovědně zajímavých pískoven na území CHKO Třeboňsko. Ekologická obnova na vlastní oči. Pojeďte s námi za rosnatkami, břehulemi, čolky a dalšími zajímavými obyvateli těchto těžebních prostorů.

Sobota 22. 5. 2010, 9:00 hodin

Sraz v prostoru nákladového nádraží České Budějovice. Předpokládané ukončení tamtéž kolem 16:00. Možnost nástupu (8:00) a výstupu (17:00) také před nádražím ve Veselí n. L.

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 387 311 381, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz/piskovny>; Přihlášky posílejte na e-mailovou adresu RehounekJ@seznam.cz.

Tento projekt je realizován v rámci sítě Krasec za finanční podpory Státního fondu životního prostředí, Ministerstva životního prostředí a Jihočeského kraje. Exkurze byla finančně podpořena také EOG Association for conservation.

* * *

Sdružení Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Žáby na tankodromu“

se zooložkou Pavlou Robovskou (PřF JU) a entomologem Jiřím Řehounekem (Calla)

Přírodovědná vycházka za poznáním zajímavých živočichů v okolí sídliště Máj a Vrbenských rybníků. Součástí vycházky bude pozorování obojživelníků a jejich určování podle hlasu. Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a sjízdná pro kočárky. Potrvá zhruba dvě až tři hodiny.

V sobotu 29. 5. 2010 v 9:00 hodin

Sraz na zastávce MHD Máj – Milady Horákové (spoj č. 1 – vyčkáme na příjezd autobusu v 9:02)

Více informací: **Calla – Sdružení pro záchranu prostředí**, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 387 310 166, calla@calla.cz, http://www.calla.cz

Tento projekt je realizován v rámci sítě Krasec za finanční podpory Státního fondu životního prostředí, Ministerstva životního prostředí a Jihočeského kraje.

* * *

Výstava v Blatském muzeu v Soběslavi

Voda a život

Rožmberský a Smrčkův dům v Soběslavi

1. 5. – 30. 9. 2010, denně kromě pondělí 9:00 – 17:00, vernisáž 3. 5., 18:00

Vernisáž 3. 5., 18:00

Volné pokračování úspěšné výstavy „Moře a život“, tentokrát zaměřené na sladké vody – řeky, rybníky, jezera, přehrady, rašeliniště a další mokřadní biotopy.

* * *

Letní táborové brigády v jihočeských močálech

Pro všechny čtenáře, kteří by rádi během letošního léta chtěli pomoc přírodě i prakticky je tu nabídka od Jirky Marka na úklid posekané trávy z mokřáků a rašelinišť v přírodních rezervacích.

Nejčastějším pracovním nástrojem jsou v případě dívek hrábě, v případě mužů vidle. Pracovní podmínky bývají náročné. Pracuje se 7 hodin denně za plat 50 Kč/hod. Kromě práce je součástí akcí zpravidla i nepracovní program. Ten sestává zejména z **celodenních cyklistických (někdy pěších) výletů** do přírody Třeboňska, Novohradských hor, Šumavy, České Kanady či Podyjí. Občas se můžete setkat se čtením básniček či trochou společného kreslení aj. **Podmínky účasti:** Věk od 16 let výše, chuť pracovat a schopnost odolávat nepohodě (zima, horko, komáři, voda, drzé požadavky náčelníka atd.). **Podmínky na akci:** Bydlení ve velkém vojenském stanu (nebo ve vlastním) na okraji rezervace, vaření společné - náklady rozpočítané mezi účastníky (asi 60 - 70 Kč/os./den). Počet max. 10 - 12 osob. Vegetariáni apod. jsou vítáni, smažky a alkoholici nikoli. **Nutné vybavení:** kolo!!, doklady, holinky, pláštěnka, spacák, karimatka, teplé a náhradní oblečení. Vhodné vybavení: hudební nástroje, vlastní básně či texty.

TERMÍNY:

V průběhu května a začátkem června budeme pracovat postupně v přírodních rezervacích Kysibl, Děkanec, Žemlička, Ohrazení, v Krabonošské nivě na Třeboňsku a ve Vojenském újezdu Boletice. Poté nastanou klasické „táborové“ akce:

12. – 23. 6. Přírodní památka **Gebhárecký rybník** v České Kanadě

23. 6. - 11. 7. Národní přír. rezervace **Brouskův mlýn** v nivě říčky Stropnice na Českobudějovicku
(lze přijet i o týden později)

11. 7. - 29. 7. Přírodní památka **Slavkovické louky** na Šumavě nedaleko Lipenské nádrže

30. 7. - 9. 8. Přírodní památka **Kysibl** v Podyjí

9. 8. - 19. 8. Přírodní památka **Zámek** na Trhvosvinensku

19. 8. – 25. 8. Přírodní památka **Ďáblík** na Trhvosvinensku (*základna u mě na farmě*)

11. 9. – 19. 9. Přírodní památka **Kaliště** na Českobudějovicku

19. 9. – 28. 9. Přírodní památka **Ohrazení** na Českobudějovicku

po 28. 9. Přírodní rezervace **Dvořiště** na Třeboňsku

ZÁVAZNÉ PŘIHLÁŠKY: Písemně nebo e-mailem nejpozději 2 týdny před akcí na adresu: Ing. Jiří Marek - STROM, Chvalkov 22, 374 01 Čížkrajce. Tel.: 606 445 391, e-mail: marek.chvalkov@worldonline.cz. Uvádějte nejen mailovou, ale i standardní adresu!!! Při obsazeném termínu Vám nabídnou náhradní. Informace o místě a době srazu obdržíte asi týden před akcí na svůj e-mail.

Termíny a více informací najdete www.istrom.cz.

Záměrem žádám, aby se obraceli výhradně na Jirku Marka, nikoli na Callu.

Na setkání se těší Jiří Marek

----- DÁBLÍKOVA PORADNA -----

Rádi bychom požádali o dotaci na zateplení domu v programu Zelená úsporám. Prý jen do konce března jsme mohli dostat dotaci na zpracování projektu. Je to tak?

Původně to tak skutečně bylo, ale Ministerstvo životního prostředí 31. 3. 2010 zrušilo zmíněné časové omezení a tuto dotaci je možné získat i nyní. Kromě zpracování projektu můžete tuto podporu využít také na vyhotovení odborného posudku (výpočet měrné potřeby tepla na vytápění a úspory měrné potřeby tepla na vytápění) či odborný dozor. Pokud jste mysleli zateplení rodinného domu, můžete získat 20 tisíc Kč, v případě bytového domu pak 15 tisíc Kč plus 2 000 Kč na bytovou jednotku (ale maximálně 5 % z výše poskytnuté podpory na investiční akci). O tyto peníze musíte zažádat současně s podáním žádosti o investiční podporu. Tato žádost je nepovinnou přílohou.

Edvard Sequens

Ekologická poradna sdružení Calla

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Procesně-právní poradenství - metodická i právní pomoc občanům, obcím a občanským aktivitám při rozhodování o stavbách a činnostech ovlivňujících životní prostředí, zapojování veřejnosti do procesů posuzování vlivů staveb na životní prostředí, využívání zákonů o poskytování informací, zakládání občanských sdružení, organizování občanských aktivit, zprostředkování posudků. *Za tuto oblast poradny odpovídá Pavla Matějková, dosažitelná na telefonu 384 971 933, e-mail: pavla.matejkova@calla.cz.*

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 384 971 934 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve štěrkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 384 971 934, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 384 971 932, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Alternativy pro zemědělství - informace o pěstování technických plodin v zemědělství a jejich dalším využití. Konzultace pro zemědělské podniky v oblasti energetické soběstačnosti: pěstování energetické biomasy, využití biopaliv. Archiv videí, fotografií, publikací a informačních materiálů o pěstování, zpracování a využití konopí setého. *Poradnu v oblasti zemědělství u nás vede Hana Gabrielová, kterou kontaktujte pomocí telefonu: 387 310 166 nebo e-mailu: hana.gabrielova@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 14 hodin (především energetika)

Středa - 13 až 16 hodin (především procesně-právní poradenství)

Čtvrtek - 14 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 23, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj *Ďáblík* vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 23 370 04 České Budějovice

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefony: 387 310 166, 384 971 930, 387 311 381

Fax: 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz>

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

*Starší čísla občasníku *Ďáblík* najdete na stránkách sdružení Calla.*

Uzávěrka dalšího čísla je 31. května 2010.

- Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. ◀◀
►► Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz ◀◀

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

